Бр. 149. У Новом Саду, у петак 6. (19.) јулија 1912. Година XLVII.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потура.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот. од свике врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потура.

Лист српске народне радикалне странке. Издање „Рада“ дион. друштва у Руми.

Шта је ново?

Крушедолски архимандрит, Анатолије, савиво је све манастирске настојатеље на договор Договор ће бити у манастиру Крушедолу крајем ове недеље.

Архимандрит Анатолије умро је још лане. Онда га је и монашко удружење збацило са председништва. Сад се повампирио.

Ко ће му доћи? А они који дођу: шта ће радити? Ова Анатолијева скупштина је знак времена. У автономији се спрема покор, и није чудо, ако се гавранови купе.

На дневном реду биће укидање манастирске уредбе. Анатолије ради на томе, да настојатељи, који дођу, умоле владу и владара, да укину манастирску уредбу и поврате стари ред. А распоређаће поједине манастаре, колико да уносе сваке године у народно-црквене фондове.

Може се мислити, да они то не би нудили од своје воље. Неки им је ветар донео глас, шта да иште и шта да нуде. Њихова молба стајаће у складу с оним, што је већ решено, да се учини. Једино ће се продавељати у питању: колико који манастир да приложи?!

Разуме се, да ти њихови прилози не би били озбиљни. Кад буде врло добра година, нешто ће можда и унети. То ће онда, кад настојатељима остане по неколико пута толико чистог, колико унесу. Али чим буде мало лошија година, рећи ће смирени оци: Немамо и не можемо, јер није родило... Још пре 120 година распоредио је темишварски сабор манастире, па све до сад им није никад родило, да су могли прилагати макар и ону маленкост.

Поговара се, да ће и владин комесар П. Јовановић доћи као кум на ту конференцију. Бајаги да чује жеље. Но тешко ће доћи. У новије доба није обичај да се кумови јавно показују. Он ће само послати што треба, а Анатолије ће преузети улогу видљивог кума...

Дакле се већ и гавранови купе. Нашој автономији заиста спремају црне дане... Добро је да их видимо и забележимо. Да се не превари?! Нама се свечини, да неће бити тело за опело... За живота српског народа неће се гавранови најести његове автономије.

* * *

У Русији је велика узбуђеност. Њихов угледан лист „Биржевија Вједомости“ изнео је те тешке оптужбе против црногорског краља Николе. Обећују га, да онај новац, који је стизао из Русије у Црну Гору, није утрошен на оно, што треба. Од 1878. до 1912. године стигло је из Русије 37 милијона рубаља, али тај новац није утрошен на државне потребе. Када је у Црној Гори била глад, послато је из Русије много жито, да се раздели невољницима. Кнез Никола је узео, као да је то њему послато, и продао ја то жито гладним Црногорцима по скупе новце.

Руска влада, нарочито министри Вите и Милер позвали су краља Николу да положи рачун о оном новцу, што је стигао из Русије, но то није учињено. Руски војени аташе на Цетињу Потапов, био је сукривац, што руски новац није употребљен на оно, на што је био одређен.

Тај руски лист донео је још и ове податке: У години 1902. требала је црногорска пошта да обрачуна аустријској пошти 1 милијон 700 хиљада круна. Црна Гора онда није могла то да плати, него је онда прискочио у помоћ цар Никола. Онда се говорило о Црној Гори, да су поштански чиновници проневерили тај новац. Али када су црногорски скупштинари тражили рачуна о томе, кнез Никола их је разјурио, и од оно доба траје све једнако душманско прогањање опозиције. Руски лист износи, да сад има црногорска пошта да обрачуна аустријској пошти 4 милијона круна, јер и тог новца нема, али руски цар неће дати више новаца. Уредник „Биржевија Вједомости“ питао је грофа Витеја, који је у оно доба био министар, је ли истина све то, а Вите је одговорио да јесте.

Са Цетиња побијају ту вест. Кажу, све што је стигло из Русије, потрошено је у договору са руским војеним аташеом Потаповом, али руски листови нападају баш и Потапова, да је он сукривац у тој ствари. И пишу, да краљ Никола има у страним банкама уложено 25 милијона динара, док народ гладује.

Сад су се сетили у Русији и на друге ствари. Наиме, кад је у Турској проглашен устав утврђено је у сабору, да је кнез Никола примио од султана сталну годишњу припомоћ. Један руски историчар, која је обилазио Балкан, набавио је доказе, да кнез Никола прима редовну припомоћ од босанског министра Калаја и тврдио је, да добија сталну припомоћ и од аустро-угарског владара. Тај руски историчар, чим се вратио у Русију, пријавио се руском министар-председнику и саопштио му је све то. Али тадањи министар-председник рекао му је: Све ми то знамо. Кнез Никола неће ни од ког одбати. Али ми смо ипак уверени, да је он наш пријатељ.

Када су сад у Русији почели јавно да претресају ове старе немиле ствари, изгледа, да не верују више црногорском краљу. Ми бележимо ово као знак времена. Иначе ће тешко само на овом остати.

* * *

Мусломанско просветно друштво Босне и Херцеговине „Гајрет“ имало је скупштину. Тамо су се повадили они мусломани, који хоће да буду Хрвати, са онима, који неће да буду Хрвати. Чули су се узвици: Живели Хрвати! и: Доле Хрвати! Полиција се умешала и разрешила је скупштину.

И из овога се може видети, докле је већ дошла хрватска пропаганда у Босни и Херцеговини. Али се може видети још нешто. Они исти Хрвати, који од нас Срба траже, да будемо Срби и Хрвати, ти раде свом силом да мусломани у Босни и Херцеговини буду само Хрвати.

На жалост још увек има Срба, који не схваћају, да народно јединство Срба и Хрвата, које проповедају код нас, треба да буде само марама, којом хоће да нам вежу очи, па да не видимо шта се ради, нити куда нас воде. Али сваким даном све их је више, који скидају ту мараму с очију.

Политичке прилике у Угарској

Павле Бети, саборски потпредседник, дошао је у Будимпешту, где је дописнику „Ас Ешта“ рекао, да његов говор није тако страшан, јер има држава, где се затварају посланици. Али они, мунгови, неће навге, шта више, вољни су да попусте и златну ћуприју да сагреде опозицији, ма и нешто жртвовали од свога угледа (зар и они још имају угледа?) А ево какав нам је углед у земљи: Бирачи из Хомородсентпаља зову Франца Хелтајија, мунговског посланика, да им дође *ако сме*. Ђорђе Секељ, мунговски посланик, хтео је у Иљешфалви да приреди збор и положи рачун о своме раду, али у народу је било толико грдно узбуђење, да није смео ићи у срез, него је својим бирачима послао отворено писмо. Па још се и мунгови размећу својим угледом! У Зилаху биће приређен велики народни збор, на коме ће се изјавити неповерење Золтану Лезђелу и позвати га да положи мандат, јер је изневерио опозицију. На тај збор доћи ће и Јулије Јуст, који ће прекосутра доћи у Будимпешту. Одатле ће отићи у Римини, а почетком августа отпочеће агитацију. Први збор биће у Зилаху.

Догађаји у Турској.

Младотурска владавина изазвала је велико незадовољство у свима слојевима народним, а нарочито у војсци. То незадовољство је довело до врења у војсци, а у Арбанији скоро до општег устанка. Војни министар Шефкет паша морао је да одступи. Турска влада није могла да нађе човека, који би се примио војног министарства. Затим су у самој влади избиле несугласице. И најзад, све то довело је до оставке Сајид-пашине владе. Младотурци желе да се одрже на владавини и за то настојавају, да султан поново Сајид паши повери образовање нове владе. Међутим незадовољници свим силама се боре за то, да се младотурска владавина посве скрши и да се у Турској поведе политика у сасвим другом правцу. Они у првом реду траже, да се распусти садањи сабор и да се распишу нови избори.

Султан увиђа, да ће трзавица бити и даље, ако на површини остану младотурци и зато из садање кризе тражи такав излаз, који би задовољио и незадовољенике. Нарочито настојава, да се колико се год може изиђе на сусрет незадовољеницима у војсци и Арбанасима.

У поступку према Арбанасима већ је учињена промена. Као што јављају из Солуна, султан је добио представку, коју су потписали врло многи официри, а у којој траже, да се одмах обустави употреба силе против Арнаута, јер војници неће да се боре против своје браће. Та представка је успела, јер је наређено примирје у Арбанији и изаслан је одбор, у коме су сенатори, да поведе преговоре са устапшима ради склапања мира.

Бугарски зајам у Немачкој.

Бугарска влада покушала је, да у Француској направи нов зајам од 180 милијона динара, нарочито за војничке цељи. Француска влада није пристала, да се Бугарској даде зајам, јер неће да ојача савезника Немачке и Аустрије. Сад ће Бугари тај зајам подићи у Немачкој. Од 180 милијона динара употребиће се 86 милијона за уређење старих дугова у Немачкој и Аустрији (а да је Француска дала зајам, онда би Немачка и Аустрија од Бугарске добила лепу своту француског злата). Остатак употребиће се за војничке цељи, али бугарска влада морала је пристати, да све наручи у Немачкој. У место сваких 100 динара добиће тек 87 и по (то је кајапарски зајам), а за поручену робу плаћаће пуну цену. Немци ће направити добру трговину, а Бугарима како буде.

Неред у дубичкој српској црквеној општини.

Дубица, 1. јулија.

За месец дана биће равно четири године, како у дубичкој црквеној општини траје незаконито стање, а већ неколико година Дубичани немају свога пароха. Наша епархијска управа и не мисли, да уведе код нас законито стање, нарочито се пак осилила, откад је проглашен синодални штатут. Нашом црквеном општином

управља наименовани управни одбор. Дубички администратор парохије покушао је да грунтовно убележи најлепшу кућу у Дубици, својину црквене општине, као парохијални дом Мушким држањем бившег члана управног одбора, Јакова Јаношевића, осујећен је тај покушај. Епархијска власт у Плашком издала је наредбу по жељи нашег администратора Исе Пејновића, да се та кућа упише у грунтовницу као парохијски дом. Народ се ту не пита, мада је он 8 година плаћао за ову кућу намет у своти око 20.000 круна. Народ стиче иметак, а други зар да располажу? Ми нисмо противни да у тој кући станује свештеник, па да ту буде и парохијско звање, али се на том земљишту могу подићи још две палаче, од којих би могла црквена општина имати користи, јер би из прихода тога могла да издржава две учитељске снаге. Та је кућа за пароха пространа, па је већ једну собу изнајмио учитељици. Ако то уопште може да у парохијском дому изнајмљује, онда ћемо једнога дана дочекати, да се у ту кућу усели какав Јеврејин са трговином, а свештеник да вуче кирију

Епархијска власт није имала права да нареди, која ће кућа да буде парохијски дом, а привремена управа црк. општине од 4—5 људи нема права да располаже са иметком, јер то може да чини само законита црквена скупштина. Дајте дакле црквену скупштину, да она реши ово питање. Привремена управа постоји још од 1908. године, када је наш председник Мита Ерваћанин стрпан био у затвор због „велике издаје.“ Шта се чека са избором нове скупштине? Зашто се не решавају утоци гледе изборне листине? Неки дан био је прота костајнички и прегледао рачуне у присуству администратора Исе Пејновића, па је већ трећи или четврти пут што писменим, што усменим путем наређивао председнику привременог управног одбора, да дотичну кућу упише у грунтовници као парохијални дом. Још је прота Матијевић усмено претио, да ће послати једног изасланика, који ће то *на силу* спровести. Рече и остаде жив! Зар он не зна, да и судови знају, ко има права у тој ствари да решава. Ми смо дужни да се побринемо за стан пароху — па ћемо се и побринути, али тај стан не мора бити баш у тој кући. Главно је, да стан одговара пропису 18. параграфа првог одсека краљевског рескрипта од 10. августа 1868 Толики број соба даћемо, али не онолико, колико му не треба, па да онда издаје под најам.

Што ова општина нема већ неколико година пароха — крива је епархијска управа. Кад су неки угледни Дубичани били ухапшени због „велике издаје“, „епархијска власт једва је дочекала, да растера црквену скупштину. Дошао је Михаило Медаковић по налогу из Плашког, па је разрешио законити одбор и скупштину, а поставио привремени одбор, а за председника томе одбору метнуо је човека, који о себи овако пише: „*Бог ма цар, ма ја Стево Исајић!*“ Под таком управом иде све суноврат. Данас се још не може оценити сва нанесена штета. Трећи је пут, као чланови управног одбора, осим председника дају оставку, јер као поштени људи увиђају, да овако даље не може. Ти поштени људи заслужују признање, а ево њихових имена: Јаков Јаношевић, Никола Кривошић, Јово Димитријевић, Илија Крушка и Милан Алинчић. Па и после тога се не дозвољава избор нове скупштине, него иметком црк. општине управљају председник и администратор парохије Има ли игде на свету оваког чуда и покора? Ко одговара за можебитну штету? Колики је приход од светосавске беседе био? Зашто се не изнесе рачун? Знамо, да се новац разбацује на путешествија у Карловце, Загреб и Плашки. Ради се бајаги за отварање српске школе, а она још увек затворена. Ако пак овај неред у нашој општини потраје, неће се ни отворити. Под данашњим председником не може општина напредовати Треба само напоменути, да је он био доскора и председник српске земљорадничке задруге и да је за време његова управљања проневерена повећа свота, а последица је тога: ухапшење задружног пословође, И председник ће имати ту непријатну обвезу да одговара пред судбеним столом у Петрињи.

О питању српске школе други пут.

Путуј игумане — не брини се за манастир.

У последњем броју „Браника“ расплакао се Чича Мија Полит, јер му се чини, да ће друмови пожелети Срба у Банату и Бачкој, али их неће бити! У тој својој тужној писанији опет подгрева старе клевете, да су се радикали утопили у мађарску опозицију. Подмеће Јаши Мркшићу, да се разметао, како ће он настојати, да се у Срба никад не врате она времена, када се водила народносна политика. Да је то безочно подметање, доказали смо већ, али „Браник“ је огрезао у лажи. Још ко сме да подмеће? Онај исти Полит, чије су присталице бирале за посланике мунгове Мађаре и Србе, па и сада свуда сложно гласају (много их и нема!) са оним истима Србима владине странке, за које Полит вели, да су се утопили у Мађарство! Полит их бајаги напада због тога, а он и његови браниковци свуда се с њима лижу и плачу, што је „Застава“ нападала Заку, Исидора Николића, Корнела Михајловића и друге мунгове. Још Полит замера оној омладини, коју васпитава Чика Стева у Текелијануму, а овамо та омладина ради заједно са браниковцима и подрепашима, а „Браник“ јој одобрава и слави њену „српску свест! Али да — плаче Полит — данас нема више Срба адвоката, који би по читаве ноћи путовали од села до села и кортешовали за Полита И због тога, вели Полит, друмови ће пожелети Срба, али Срба бити неће То би се можда и испунило, када би српски народ пошао за браниковачко-подрепашким шпекулантима, али он неће тамо, па вели Политу: Путуј, игумане, не брини се за манастир!

Читуља

Јуче је у Новом Саду преминула остарела удова попадија попадија покојног дугогодишњег пароха новосадског, поп Јоце Марковића. Честита старица је уживала опште поштовање. Вечан јој помен!

Кратке вести.

— У селу Коњарима код Прокупља убијен је хајдук Богдан Станић.

— На Палићу приликом славе десетогодушњи дечко Милан Горкуша толико се напио вина, да га је ударила капља.

— Пред сресским судом будимпештанског VI округа на рочишту споречкао се капетан Немеш са адвокатом Арпадом Физешеријем Капетан добаци адвокату, да је изнуђивач, хуља, који га хоће да упропасти. Адвокат на то удари по руци капетана, а капетан потегне сабљу и рани адвоката по руци и рамену.

— У опћини Вертешдобозу 5 годишњи синчић ратара Стевана Ногла остао је сам код куће. Играо се око бунара и надвиривао се над бунарем, изгуби равнотежу и унадне. Падајући ударио је главом о опеке, те су га родитељи нашли у бунару мртвог са разлупаном лубањом.

— Руски капетан Костевић, кога су ухапсили у Немачкој под сумњом шпијунаже, није пуштен на слободу, како је било јављено. Против њега се води још истрага и суђење ће му бити тек тамо на зиму.

Брзојави „Застави“.

Стигли 19. јула.

Талијански краљ у Русији.

Петроград. Овде се одржава вест, да ће талијански краљ на јесен посетити руског цара у Петрограду.

Гучков у Београду.

Београд. Синоћ је овамо стигао бивши председник руске думе Гучков, вођа странке октобриста.

Конгрес народности.

Париз. На претходном састанку утврђено, да се народносни конгрес одржи овде у мају идуће године.

Нема кризе у Србији.

Београд. За долазак Миленка Веснића везују листови нагађања о кризи, али та нагађања немају сада основе. Краљ Петар путује сутра у Ковиљачу на 25 дана, а министар-председник иде у Беч на 6 недеља.

Цувајев положај уздрман.

Беч. „Информација“ јавља, да је положај комесара Цувајa уздрман, те да ће одступити чим се сврши Јукићева парница. Наследиће га Ракоцај.

Нападај на Дарданеле.

Цариград. Осам талијанских торпедњача напали ноћас у $1^1/_2$ часа Дарданеле код Бајклутопа. Са града Турци одговорили ватром и 2 торпедњаче потопили а 6 озледили.

Потонуо ратни брод.

Париз. Торпедски разорилац „Каваљер“ при маневрима окрзнуо једну оклопњачу крстарицу, која је потонула. Званично није ништа јављено.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

Са житне пијаце у Б-Пешти.

Цене су на житној пијаци још увек чврсте, јер берзијанци мисле, да ће жетва донети 10 до 15 процената мање, него што је влада званично проценила. На житној пијаци је понуда слаба, јер сада купују млинови ван Будимпеште и плаћају добре цене Будимпештански млинови не могу с њима да се такмаче у томе Они ће тек крајем августа отпочети живљи рад, па ће се онда видети, какве ће цене бити. Каквоћа хране је различита. Кукуруз се много тражи и добро плаћа, а очекује се и довоз из Америке. На нашу пијацу није утицало падање цене храни у Америци. Цене су готовој роби бележене овако: пшеница потиска К 23·55—24·25, банатска К 23 55—24·15, бачка К 23·55—24 15, раж К 19—до 19·40, зоб К 21·40—22·30, кукуруз К 18—18·20. — У трговини на рок прављени су оваки закључци: пшеница за октобар К 22 76, за април К 23·42, раж за октобар К 18·62, зоб за октобар 18·76, кукуруз за јули К 18·28, за август К 17·90, за мај К 15·22, репица за август К 34·50—34·70.

БЕРБЕРСКА РАДЊА
НА ПРОДАЈУ!
која постоји **у Новом Саду** већ 20 година, на најживљем месту, са врло добрим и сталним абонираним муштеријама. Због другог предузећа **продаје се.**
За адресу упитати **администрацију „Заставе“.** 949 1—3

ГАЛАНТЕРИЈСКА, КРАТКЕ, МУШКЕ МОДЕ И НА ПАРТИЈЕ ТРГОВИНА
ИГЊАЦА БЕМА
„КОД ЗЛАТНОГ ЛЕПТИРА“
У Н. САДУ, Кошут Лајоша ул. 20.
потребује ПОМОЋНИКА, који треба да је самосталан продавац и да сем српског језика, зна немачки и мађарски говорити. Исто тако потребује и једног дечка из боље куће за ШЕГРТА, која ће плату имати. 1002 2—2

КУЋА СА ПЛАЦЕМ
НА ПРОДАЈУ.
Кућа која постоји у Новом Саду Ханска улица бр. 19. са плацем заједно продаје се из слободне руке. За цену упитати у истој кући. 1100 2—3

Дечко 6 година стар,
православне вјере, без оца, матере и без сваке родбине, врло бистар, послушан, моли пријатеље сиротиње, да би га који примио у школу слао, те са њиме као отац управљао. — Упуте на администрацију „Заставе“.
1087 2—3

СВОЈ СВОМЕ!
Част ми је п. п. Новога Сада и околине до повољног знања ставити да сам 1021 4—6

ОТПОЧЕО СТОЛАРСКУ РАДЊУ
У НОВОМ САДУ, ТЕМЕРИНСКА УЛ. БР. 5.
у којој ћу примати све послове у ову струку спадајуће, и то од најмодернијих ствари за намештај и покућство као и све потребне ствари за грађевину. Објављујући ово молим поштовано грађанство Н. Сада и околине, да ме као младог почетника у свом новом подузећу што обилније потпомоћи изволи.
ЈОВАН ТАНКОСИЋ СТОЛАР.

ЗА СВОЈУ
КРОЈАЧКУ РАДЊУ
потребујем 2 помоћника и то: 1 за мали посао, и 1 који је вичан у већем послу. Ступити могу одмах. **ЈОВАН ДОЈЧИЋ,**
Karlova torontal v. m. 1085 2 3

МИЛИЈОВ КОВАЧЕВИЋ
у МИТРОВИЦИ (Срем)
Потребује **4 кројачка и 1 абацијског помоћника** који у посао ступити могу одмах. Посао сталан преко целе године. 1099 2—3

СВОЈУ
БЕРБЕРСКУ РАДЊУ
која врло добро ради,
продајем из слободне руке.
За адресу обратити се администрацији „Заставе“. 1089 2-2

ТРАЖИ СЕ
ГОСТИОНИЧАР
за гостионицу са великим прометом у ЖАБЉУ (Бачка) у железничкој улици у кући ЧОНКИЋЕВОЈ. 1090 2—3

Електрична штампарија дра Св. Милетића у Новом Саду.